

Latinskordbog.dk – hest hedder equus, og sådan er det hele vejen igennem

Latin er ikke et dødt sprog. Klassiske forfattere som Vergil og Cicero oversættes og genudgives stadig, og Ludvig Holbergs latinske Niels Klim er for nylig udkommet på moderne dansk. Desuden stifter alle gymnasiets 1. g'ere bekendtskab med latinsk grammatik i faget almen sprogforståelse. Alt sammen fordi sproget i sig selv og tekster på latin stadig er relevante i dag.

I 125 år har Jensen & Goldschmidts *Latinsk-danske Ordbog* fra 1886 (2. udg. 1920) været et af de centrale opslagsværker man har benyttet til latinstudier både på universitetet og i latinfaget i gymnasiet. Men dels er selv de mange genoptryk for længst udsolgt fra forlaget og dels er alle danske ord skrevet i fraktur ('krøllede' bogstaver), som er vanskeligt tilgængelig for moderne læsere.

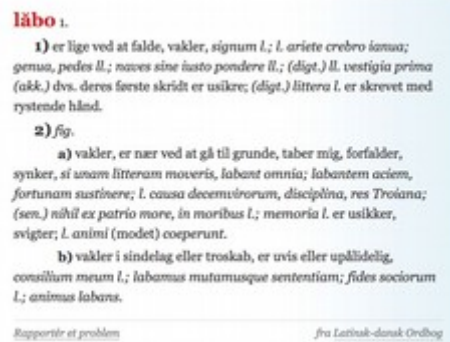
Det råder Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) og Augustinus Fonden nu bud på:

Den 30. december 2016 lanceres hjemmesiden *latinskordbog.dk* med den gamle ordbog i en moderne og brugervenlig udgave.

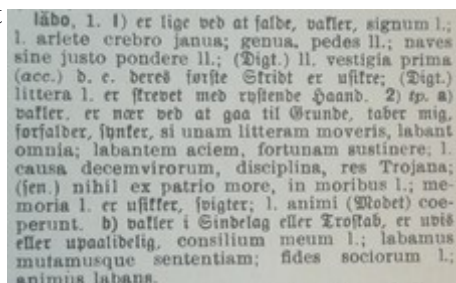
Bag den nye udgave er ligger et samarbejde mellem Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forlaget Gyldendal og Klassikerforeningen, der har koordineret et stort arbejde med en manuel indtastning af hele ordbogen forestået af mange frivillige, navnlig gymnasielærere i latin (og i nogle tilfælde med hjælp fra deres børn).

Den nye netversion forbedrer den klassiske ordbog på følgende områder:

- skrift og layout er blevet meget mere tilgængelig, og det er derfor lettere at overskue opslagets betydningsstruktur
- bøjningsformer er gjort søgbare – det er muligt at komme fra godt 200.000 bøjningsformer til det korrekte opslagsord. Det er således fx ikke længere nødvendigt at vide at "ite" er bøjningsform af "eo" og "domum" af "domus" i sætningen *Romani ite domum* i den berømte scene fra *Life of Brian*
- bogstavet "j" i latinsk tekst er ændret til "i", og "æ" til "ae". "j" og "æ" har aldrig optrådt i klassisk latin, men har siden renæssancen i perioder været brugt, senest i Danmark. Denne skrivemåde ses ikke i moderne tekstudgaver, og i *latinskordbog.dk* anvendes derfor – som i klassisk latin – "i" og "ae". Det er dog naturligvis stadig muligt at slå de gamle former op: Således leder søgning på både "jupiter" og "iupiter" frem til opslaget "Iupiter"

Ill. 1: Opslaget 'labo' på *latinskordbog.dk*

Ill. 2: Opslaget 'labo' i trykt ordbog

- der er indført såkaldt fritekstsøgning, dvs. søgning i hele ordbogens brødtekst. Hvis man leder efter latinske ord for “suppe” viser en søgning på dette ord fx at det optræder i opslagene for *ius*, *ptisanarium*, *elixus* og *sorbitio*

Med denne nye og digitale version af ordbogen, der stilles gratis til rådighed for alle, håber Det Danske Sprog- og Litteraturselskab at latinundervisningen og -forskningen kan få et nyt værktøj der kan lette det daglige arbejde.

Hjemmesiden lanceres i første omgang i en fuldt funktionsdygtig betaversion. I løbet af 2017 vil der blive læst korrektur på hele ordbogen hvorefter ny version udgives.

Om hjemmesiden:

Redaktion: Niels Grotum, Gorm Tortzen, Jonas Nielsen, Mette Marie Møller Svendsen, Nicolai Hartvig Sørensen (projektleder), Thomas Troelsgård.

Tak: Udgivelsen bygger på en manuel indtastning foretaget af Klassikerforeningen i samarbejde med forlaget Gyldendal. Arbejdet med *latinskordbog.dk* er venligt støttet af Augustinus Fonden.

Lancering: *latinskordbog.dk* lanceres 30. december 2016 og er gratis tilgængelig for alle.

Kontakt

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Christians Brygge 1, 1219 København K

– Latin-dansk Ordbog: Gorm Tortzen (ekstern lektor, initiativtager), tlf.: 50 57 55 64, mail: gorm@tortzen.dk

– Ordbogsplatform: Nicolai Hartvig Sørensen (redaktør, projektleder), tlf.: 50 77 74 64, mail: nhs@dsl.dk

– Direktør: Karen Skovgaard-Petersen, tlf.: 29 62 46 95, mail: ksp@dsl.dk

Om Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag – i bogform og på nettet. Selskabet blev stiftet i 1911 og beskæftiger i dag 30 videnskabelige medarbejdere. Selskabet modtager støtte fra Kulturministeriet samt en række private fonde.

DSL har udgivet en lang række gratis ordbøger på nettet og i bogform, bl.a. *Den Danske Ordbog* (ordnet.dk/ddo), *Ordbog over det danske Sprog* (ordnet.dk/ods) og *Svensk-dansk ordbog* (kun i trykt form).

Læs mere om DSL: dsl.dk.

Illustrationer og eksempler

lābo 1.

1) er lige ved at falde, vakler, *signum l.; l. ariete crebro ianua; genua, pedes ll.; naves sine iusto pondere ll.; (digt.) ll. vestigia prima (akk.)* dvs. deres første skridt er usikre; (*digt.*) *littera l.* er skrevet med rystende hånd.

2) fig.

a) vakler, er nær ved at gå til grunde, taber mig, forfalder, synker, *si unam litteram moveris, labant omnia; labantem aciem, fortunam sustinere; l. causa decemvirosum, disciplina, res Troiana; (sen.) nihil ex patrio more, in moribus l.; memoria l.* er usikker, svigter; *l. animi (modet) coeperunt.*

b) vakler i sindelag eller troskab, er uvis eller upålidelig, *consilium meum l.; labamus mutamusque sententiam; fides sociorum l.; animus labans.*

Rapportér et problem

fra Latinsk-dansk Ordbog

Tibērius med *dim. -riōlus* et romersk fornavn, fx *Tiberius Sempronius Gracchus*; især om *Tiberius Claudius Nero* romersk kejser 14-37 e.Kr., sædvv. blot kaldet *Tiberius*.
Deraf *-riānus* *adj.*

Rapportér et problem

fra Latinsk-dansk Ordbog

dsl.dk/presse/billeder/tiberius

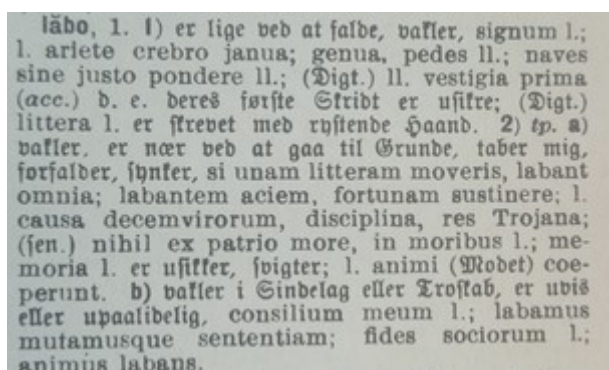
Cēyx -ȳcis, m. [= Κήϋξ] konge i Trakhis, se *Aleyōne*.

Rapportér et problem

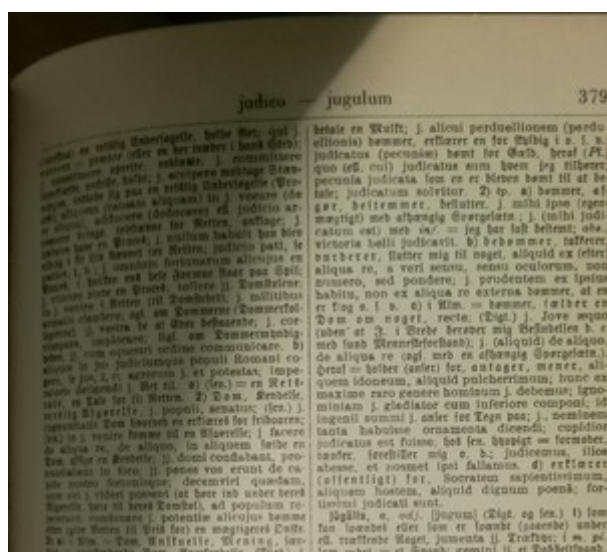
fra Latinsk-dansk Ordbog

dsl.dk/presse/billeder/ceyx

dsl.dk/presse/billeder/labonet

dsl.dk/presse/billeder/labobog

dsl.dk/presse/billeder/jugulum

dsl.dk/presse/billeder/latinskordbog-dk-forside

DET DANSKE
SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

dsl.dk/presse/billeder/dsl_blaa.png

dsl.dk/presse/billeder/dsl_sort.png